

Zsebedben az euró

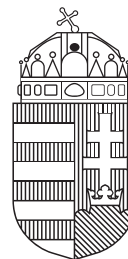
Kiadta a
Fogyasztóvédelmi Egyesületek Országos Szövetsége
(1012 Budapest, Logodi u. 22-24., www.feosz.hu)

A
Fogyasztóvédelmi Egyesületek
Országos Szövetségének

(1012 Budapest, Logodi u. 22-24.,
www.feosz.hu)

kiadványa.

A kézirat lezárva: 2007. április 15.

A kiadvány a Szociális és Munkaügyi Minisztérium
támogatásával készült.

Magyarország 2004. január 1-jén belépett az Európai Unió tagjainak sorába, és egyúttal kötelezettséget vállalt arra, hogy az eurót, a közös valutát a lehető leghamarabb bevezeti. Magyarország számára tehát az euró bevezetése nem csupán lehetőség, hanem kötelezettség is. Jelen kiadványunkban néhány hasznos tanáccsal, érdekességgel szeretnénk megismertetni benneteket az euróval kapcsolatban.

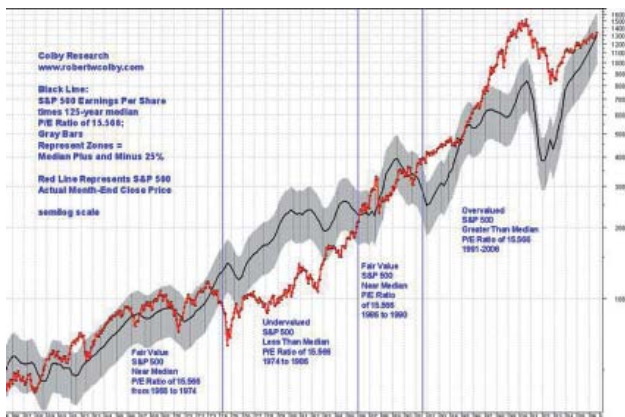

Mikor vezetheti be Magyarország az eurót?

Az eurót azok az országok vezethetik be, amelyek megfelelnek bizonyos gazdasági feltételeknek (más néven a konvergencia kritériumoknak).

Több ilyen kritérium van:

- Az infláció mértéke: az előző évben a legalacsonyabb inflációval rendelkező 3 tagállam inflációs rátájának átlagát csak 1,5 százalékkal haladhatja meg a belépni kívánó országé.
- Költségvetési hiány: az adott országban a költségvetés hiánya nem haladhatja meg a GDP (bruttó hazai össztermék, vagyis az országban egy év alatt előállított termékek és szolgáltatások értéke) 3 százaléknak megfelelő összeget.
- Államadósság: a GDP 60 százaléknál kisebb kell, hogy legyen.
- A hosszú lejáratú kamatok maximum 2 százalékkal haladhatják meg a 3 legalacsonyabb kamatlábbal rendelkező ország átlagát.

Hol fizethetünk euróval?

Az euró az Európai Unió azon országainak közös pénzneme, amelyek az euróövezet tagjai. Jelenleg az alábbi országok tagjai az euróövezetnek: Ausztria, Belgium, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, valamint a legutoljára csatlakozott Szlovénia.

Az Európai Unió többi tagállamában továbbra is az adott ország nemzeti pénzneme a hivatalos fizetőeszköz.

Az eurót az Unión kívül is hivatalos fizetőeszközként használják négy olyan országban, ahol korábban nem volt saját valuta. Andorrában a francia frankot és a spanyol pesetát, Monacóban a francia frankot, San Marinóban és a Vatikánban pedig az olasz lírát váltotta fel az euró.

Jó, ha tudod, hogy számos más európai országban is elfogadják az eurót fizetőeszközként, bár nem ez az ország hivatalos valutája.

Miért jó az euró?

Elsősorban azért, mert az eurózóna országaiban megszűnnek a valutaátváltásokkal járó költségek. Jelenleg ugyanis a bankok átváltási költségeket szá-

molnak fel ügyfeleiknek, amikor forintjukat euróra, illetve eurójukat forintra váltják át.

Másodszor, így nincs árfolyamingadozás. Ez a jelenség Magyarország esetében még mindig megfigyelhető: a forint árfolyama az euróhoz képest jelentősen erősödhet (egységnyi forintért több eurót vásárolhatunk, vagy másként szólva egy euróért kevesebb forintot kell adnunk) vagy gyengülhet (egységnyi forintért kevesebb eurót vásárolhatunk).

Manapság a nem forintalapú kölcsönöknél előfordulhat, hogy – a hitelösszeztől függően – havonta több ezer forintnyi eltérés is lehet az évek során.

Az euró bevezetésével csökkennének a reálkamatok. A hazai kamatok jelenleg még tartalmaznak egy kockázati prémiumnak nevezett összetevőt, amely kompenzálja a külföldi befektetőket az árfolyam bizonytalanságáért. Ennek hiányában ugyanis máshol fektetnék be pénzüket.

Az euró bevezetésével eltűnik a kockázati prémium, hiszen Magyarország a biztonságos euróövezet tagjává válna, a kamatok csökkennének. A fenti előnyökön kívül Magyarország külkereskedelme élénkülne és a GDP is jelentősen növekedne, így hazánkban több „jövedelem” keletkezne.

Okozott-e áremelkedést az euró bevezetése a tagállamokban?

Igen okozott, azonban az érzékelt áremelkedés nagyobb volt a valóságosnál. Ez abból adódott, hogy néhány gyakran vásárolt termék (például a kenyér) vagy szolgáltatás ára nagymértékben növekedett.

A ritkábban vásárolt, de drágább termékek ára viszont csak kismértékben – vagy egyáltalán nem – nőtt, így összességében elenyésző volt az áremelkedés.

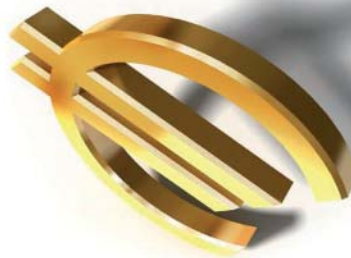
Az euróra történő áttérés előkészítése során az Európai Bizottság és a nemzeti hatóságok – a nemzeti központi bankokkal, fogyasztói szervezetekkel és a kiskereskedőkkel együttműködve – ügyeltek arra, hogy biztosítsák az árak pontos átszámítását, és ezáltal megelőzzék a túlzott áremelkedést. Például a kiskereskedők körében 1 és 2 centes érméket osztottak szét, hogy ezzel is megakadályozzák az árak felfelé kerekítését.

Megállapodásokat kötöttek a gyártókkal fogyasztóbarát árazási módszerekről, továbbá kiterjedt információs kampányokat szerveztek a nagyközönség számára.

Az üzletekben az árakat – az euróra való áttérés előtt és után – nemzeti fizetőeszközben és euróban egyaránt ki kellett írni, lehetővé téve a fogyasztóknak az árak összehasonlítását.

Ezek a rendelkezések hatékonynak bizonyultak, noha inkább csak a nagykereskedők és a szupermarketek tettek eleget a javaslatoknak. A kisebb üzletek és szolgáltatók elérése jóval nehezebbnek bizonyult.

A bankjegyek rövid története

1995 decemberében Madridban határozták meg a közös pénznem nevét, valamint a kibocsátandó bankjegyek és érmék címleteit.

Tudtad, hogy az euró szimbólumát a görög epszilon betű ihlette? Utalva a görög kultúrára, amely az európai civilizáció bölcsője volt.

1996. február 12-én bocsátották ki a felhívást a bankjegyek tervezésére, „Európa korszakai és stílusai” témakörben. A pályázatot Robert Kalina munkája nyerte meg.

A rajzolatokon az európai kultúrtörténet hét korstílusa jelenik meg: az 5 eurós az ókori klasszikus, a 10 eurós a román, a 20 eurós a gótikus, az 50 eurós a reneszánsz, a 100 eurós a barokk és a rokokó építészetet, a 200 eurós a vas és üveg architektúrát, az 500 eurós a modern, XX. századi építészetet jeleníti meg.

Az egyes bankjegyek előlapjának ablakok és kapubejáratok a fő motívumai, melyek az európai nyíltságot és az együttműködés szellemét jelképezik. Az Unió 12 csillagból álló szimbóluma Európa dinamizmusát és harmóniáját ábrázolja.

A bankjegyek hátlapján látható hídszerkezetek az európai népek közötti, illetve Európa és a világ többi része közötti kommunikációt jelképezik. Ezek nem valós épületeket ábrázolnak, hanem az egyes korszakok építészeti jellegzetességeit stilizálják.

1999 júliusában kezdődött el a munka: az átálláshoz szükséges 15 milliárdnyi bankjegy előállításában összesen 15 nyomda és 9 papírgyár vett részt.

Most, hogy a bankjegyek már forgalomban vannak, az újabb gyártási igényeket évente határozzák meg, a 13 nemzeti központi bank pedig közösen szerzi be az egyes címleteket.

Az érmék rövid története

Az akkori tagállamok 1996 tavaszán Veronában döntöttek úgy, hogy az egyes érméknek – a kibocsátás országától függetlenül – legyen egy közös oldala, a másik pedig országonként különbözzön.

A közös oldal tervezésére szintén pályázatot írtak ki, amelyet Luc Luycx, a Belga Királyi Pénzverde művésze nyert meg.

Az 1, 2 és 5 centes érméken a földgömb, s rajta Európa látható. A 10, 20 és 50 centesek külön-külön, az 1 és 2 eurósok pedig együtt ábrázolják az EU tagállamokat.

A nemzeti motívumok közül néhány: Írországban a kelta hárfa szerepel valamennyi érmén, az osztrák 1 euróson Mozart, az olasz 10 centesen Botticelli Venusza, a finn 1 euróson egy tó felett repülő hattyú látható.

Milyen bankjegyek és érmék vannak forgalomban?

A bankjegyeket és érméket 2002. január 1-jén hozták forgalomba. A megszűnő fizetőeszközöket az adott ország nemzeti bankjai meghatározott ideig beváltják euróra.

A vonatkozó uniós jogszabály hat hónapban határozza meg az ún. kettős készpénz-forgalmazási időszak lehetséges maximumát, amikor is mind a korábbi pénz, mind az euró törvényes fizetőeszköz. Nemzeti jogszabályban ez a hat hónapos periódus szűkíthető.

Mint már említettük a bankjegyek minden országban azonos elő- és hátoldallal rendelkeznek, az érméknél azonban más a helyzet: egyik oldaluk azonos, a másik azonban országonként változó.

A bankjegyek és az érmék felhasználhatók az euróövezet bármely országában, függetlenül attól, hogy mely országban bocsátották ki.

Bankjegyekből 7 címlet (5, 10, 20, 50, 100, 200 és 500 eurós bankjegy), érmékből 8 címlet (1, 2, 5, 10, 20 és 50 centes, valamint 1 és 2 eurós érme) létezik.

A bankjegyeken kétféle aláírással találkozhatasz: Willem E. Duisenberg, az Európai Központi Bank első elnöke, illetve a jelenlegi elnök, Jean-Claude Trichet aláírása szerepel a bankjegyeken. A bankjegyek bármely aláírással érvényesek.

A bankjegyek a vakok és gyengénlátók számára több szempontból is igen felhasználóbarátok. Mind a hét címletnek más a mérete. Az előlapon található nagyméretű, könnyen olvasható számok (az értékjelzések) enyhén kidomborodnak a papír felszínéből, tapintással azonosíthatóak. A 200 eurós alsó szélén és az 500 eurós jobb oldalán tapintható jeleket helyeztek el.

Mindegyik bankjegynek megvan a saját jellemző színe (például a 20 eurós kék). A „szomszédos” címletek esetében erősen elütő színeket választottak (a 10 eurós például vörös, a 20 eurós pedig kék).

Ki irányítja az euróövezet monetáris politikáját?

Az euróövezet monetáris politikáját, valamint a pénzbocsátást az Európai Központi Bank irányítja. Az EKB egy olyan független központi bank, amelyben valamennyi ország nemzeti bankjai képviselve vannak. Az EKB – többek között – őrökdi az euróövezeten belül az árstabilitáson, védi az euró árfolyamát, dönt az alapkamatról, valamint bankjegyeket és érméket bocsát ki.

Hol gyártják az eurót?

A teljes bankjegyállománynak mintegy 8 százalékát az Európai Központi Bank, 92 százalékát pedig a nemzeti központi bankok bocsátják ki. A forgalomban lévő bankjegyek értéke 2005-ben mintegy 400 milliárd eurót tett ki (amelynek jelentős része az euróövezeten kívüli tulajdonosok birtokában volt). Az érmék előállításáért főként a nemzeti pénzverdék felelősek.

A bankjegyek és érmék címleteit és műszaki leírásukat jogszabály határozza meg, minőségüket az EKB ellenőrzi.

Az érmék előállítása az euróövezethez csatlakozott EU tagállamok nemzeti kormányainak feladata, amit Brüsszelben az Európai Bizottság koordinál. Azonban az EKB előzetes jóváhagyása is szükséges az éves szinten forgalomba hozandó össz mennyiség megállapításához.

Született már döntés arról, hogy Magyarország az érmék gyártását vállalja, a bankjegyekét viszont nem.

A bankjegyek biztonsági elemei:

Vízjel: Ha a bankjegyet a fény felé tartod, megjelenik a vízjel, ha pedig sötét felületre helyezed, a világos részek elsötétülnek. Ez a jelenség különösen jól látható az értékjelzés vízjelenél.

Illeszkedőjel: Tartsd a bankjegyet a fény felé. A bankjegy mindkét oldalán, az egyik sarokban látható hiányos nyomtatott jelek az értékjelzést adják ki.

Biztonsági szál: Tartsd a bankjegyet a fény felé, a szál ekkor sötét csíkként jelenik meg. A csíkon az „EURO” szó és az értékjelzés látható apró betűvel.

Perforáció: A bankjegyet a fény felé tartva a hologrambélyegen, illetve a csíkon perforáció látható. Az apró lyukak az A jelet formázzák. Ugyanott látható kicsi számjegyekkel az értékjelzés is.

Hasznos linkek:

<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>

<http://www.ecb.int/>

http://europa.eu.int/comm/index_en.htm

<http://europa.eu.int/euro>

<http://mnb.hu>

Az adatok és tények forrásául a Magyar Nemzeti Bank honlapja, illetve a fent jelzett honlapok szolgáltak.

